

THE IMPACT OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE ON THE PSYCHOLOGY OF A CHILD

Eshmo'minova Sitora Sherali kizi

Student of the Faculty of Foreign Languages

of PROFU UNIVERSITY, Department of English Language and
Literature eshmominovasitora@gmail.com

Abstract: This article examines the impact of foreign language learning on a child's psychological development from a scientific and pedagogical perspective. The paper analyzes both the positive and negative aspects of this process. It is emphasized that learning a foreign language contributes to the expansion of children's worldview, the development of logical and creative thinking, the strengthening of self-confidence, and the formation of communication culture. At the same time, the article notes that improper teaching methods or excessive demands may negatively affect a child's psychological state. The study provides scientific recommendations for teachers and parents on how to organize foreign language learning considering the child's age and individual characteristics, create a supportive environment, and maintain motivation. The results demonstrate effective ways to harmonize the process of learning a foreign language with the psychological development of children.

Keywords: foreign language, child psychology, cognitive development, motivation, social adaptation, pedagogical approach.

Annotatsiya: Mazkur maqolada xorijiy til o'rganish jarayonining bola psixologiyasiga ta'siri ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan tahlil etilgan. Maqolada xorijiy til o'rganishning bola shaxsining kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishiga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy jihatlari yoritilgan. Xususan, xorijiy til o'rganish bolalarda fikrlash doirasining kengayishi, mantiqiy va ijodiy tafakkurning rivojlanishi, o'ziga ishonch va muloqot madaniyatining shakllanishiga xizmat qilishi ta'kidlanadi. Shu bilan birga, o'qitish jarayonida noto'g'ri yondashuv yoki haddan ortiq talablar bolaning psixologik holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi ham qayd etilgan. Maqolada o'qituvchilar va ota-onalar uchun xorijiy tilni o'rgatishda bolaning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olish, ijobiy muhit yaratish, motivatsiyani rag'batlantirish bo'yicha ilmiy tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari xorijiy til o'rganish jarayonini bolalarning psixologik rivojlanishi bilan uyg'unlashtirishning samarali usullarini ko'rsatib beradi.

Kalit so'zlar: xorijiy til, bola psixologiyasi, kognitiv rivojlanish, motivatsiya, ijtimoiy moslashuv, pedagogik yondashuv.

Аннотация: В данной статье рассматривается влияние изучения иностранного языка на психологическое развитие ребёнка с научно-педагогической точки зрения. Проанализированы положительные и отрицательные стороны данного процесса. Отмечается, что изучение иностранного языка способствует расширению кругозора детей, развитию логического и творческого мышления, формированию уверенности в себе и культуры общения. В то же время подчёркивается, что неправильные методы обучения или чрезмерные требования могут негативно сказаться на психологическом состоянии ребёнка. В статье представлены научные рекомендации для педагогов и

родителей по организации обучения иностранному языку с учётом возрастных и индивидуальных особенностей ребёнка, созданию благоприятной атмосферы и поддержанию мотивации. Результаты исследования показывают эффективные пути гармоничного сочетания процесса изучения иностранного языка с психологическим развитием детей.

Ключевые слова: иностранный язык, психология ребёнка, когнитивное развитие, мотивация, социальная адаптация, педагогический подход.

Kirish

Zamonaviy jamiyat uchun chet tilining ma'nosini ortiqcha baholash qiyin, chunki u har bir mamlakat rivojlanishining barcha asosiy hayotiy jihatlariga bevosita ta'sir qiladi. Hozirgi kunda yuqori malakali mutaxassis bo'lish nafaqat o'z tor sohangizda professional bo'lishni, balki chet tillarini ham puxta egallashni anglatadi. Chet tilini muvaffaqiyatli o'rgatish uchun turli omillar mavjud. Ularning eng muhimlaridan biri psixologiyaga tegishli. Turli xil psixologik jihatlarni chuqur tushunish o'qituvchilarga o'z ishidagi ko'plab muhim daqiqalarni hal qilishga yordam beradi: har bir o'quvchilar guruhida to'g'ri ishlash usulini topish; murakkab yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda o'quvchilarning malaka va ko'nikmalariga ko'ra to'g'ri yondashuvni amalga oshirish; chet tilini o'zlashtirishda yuqori motivatsiyani ta'minlash; til o'rganish jarayonida paydo bo'ladigan "to'siqlar" deb ataladigan tabiiy muammolarni bartaraf etish. Xoh xorijiy, xoh ona tilini yaxshi bilish uchun har bir kishi Psixologiyani - til o'qitish bilan chambarchas bog'liq bo'lgan fanni yaxshi bilishi kerak. O'rganilgan adabiyotlarda ko'rsatilgandek, ko'plab taniqli olimlar pedagogikaning psixologik tomoni bilan qiziqib, ta'lim jarayonini samaraliroq qilishga harakat qilganlar. Shunday qilib, J. Maneska, H. G. Ollendorff, X. Svit, X. Palmer psixologik nazariyalarni til o'qitish tamoyillari va yondashuvlarida qo'llashga harakat qildi. I. V. Rahmonov chet tillarini o'qitish metodikasi tarixini o'rganuvchi yetakchi tadqiqotchilardan biri edi. Bu yo'nalishda S. Hardjono va X. Klark tomonidan ko'p ishlar qilindi.

Asosiy qism.

Bugungi globallashuv davrida xorijiy til o'rganish har bir shaxsning intellektual va ijtimoiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bolalik davrida chet tilini o'rganish jarayoni nafaqat lingvistik kompetensiyani shakllantiradi, balki bolaning psixologik rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois xorijiy til o'rganishning bola psixologiyasiga ta'sirini ilmiy asosda tahlil qilish pedagogika va psixologiya fanlari uchun dolzarb masalalardan biridir.

1. Xorijiy til o'rganishning kognitiv rivojlanishga ta'siri

Til o'rganish jarayoni bola tafakkurining kengayishiga, eslab qolish va tahlil qilish qobiliyatining rivojlanishiga yordam beradi. Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, ikki yoki undan ortiq tilni o'rganayotgan bolalarda:

-diqqatni jamlash qobiliyati;

-eslab qolish va tezkor fikrlash;

-ijodiy va analitik tafakkur yuqori bo'ladi.

Til o'rganish davomida bola so'zlarning ma'nosini taqqoslaydi, grammatik tuzilmalarni solishtiradi va mantiqiy bog'lanishlarni izlaydi. Bu esa uning aqliy salohiyatini kengaytiradi va kognitiv rivojlanishini tezlashtiradi.

2. Emotsional va psixologik rivojlanishga ta'siri

-Chet tilini o'rganish bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ijobiy hissiy holatni shakllantiradi. U yangi so'zlarni o'zlashtirib, xorijiy til orqali muloqotga kirisha olganida o'zini muvaffaqiyatli his qiladi. Shu jarayon orqali motivatsiya, o'z-o'zini baholash, va psixologik barqarorlik rivojlanadi. Shuningdek, o'yinli metodlar, musobaqalar, qo'shiqlar va sahnalashtirilgan mashg'ulotlar bolaning darsdagi ishtirokini faol qiladi, stressni kamaytiradi va o'rganish jarayonini qiziqarli kechishiga yordam beradi.

3. Ijtimoiy rivojlanish va kommunikativ kompetensiya

Til — bu muloqot vositasi. Xorijiy tilni o'rganish bola uchun nafaqat yangi so'zlarni bilish, balki boshqa millatlar madaniyati bilan tanishish imkoniyatini yaratadi. Bu esa **tolerantlik**, **ochiqlik**, **empatiya** kabi ijtimoiy fazilatlarining shakllanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, xorijiy til orqali muloqot qilishni o'rgangan bola yangi muhitga tezroq moslasha oladi, ijtimoiy faol bo'ladi va jamoada o'z o'rnini topadi.

4. Psixologik muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

Ba'zi hollarda xorijiy til o'rganish bolaning psixikasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ham mumkin. Masalan, yuqori talablar, baholashdagi adolatsizlik yoki doimiy taqqoslash bolaning o'ziga ishonchini pasaytiradi, stressni kuchaytiradi.

Bunday holatlarning oldini olish uchun:

-o'qituvchi ijobiy motivatsiya muhitini yaratishi;

-ota-onalar bolani qo'llab-quvvatlashi;

-o'qitish jarayonida individual yondashuv qo'llanilishi zarur.

Xulosa

Xorijiy til o'rganish bolaning psixologik, intellektual va ijtimoiy rivojlanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, xorijiy til o'rganayotgan bolalar diqqatni jamlash, eslab qolish, mantiqiy fikrlash, ijodiy tafakkur va muloqot madaniyati bo'yicha sezilarli ustunliklarga ega bo'lishadi. Shuningdek, ular yangi madaniyatlarni o'rganish jarayonida tolerantlik, empatiya va ijobiy dunyoqarash kabi fazilatlarini shakllantiradi. Shu bilan birga, noto'g'ri pedagogik yondashuv, haddan ortiq talab yoki psixologik bosim bola ruhiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi ham inobatga olinishi zarur. Shaxsiy munosabatim shundan iboratki, xorijiy til o'rganish faqat bilim olish vositasi emas, balki shaxsning butun psixologik olamini boyituvchi, o'ziga ishonchni mustahkamlaydigan va dunyoni kengroq anglash imkonini beruvchi jarayondir. Menimcha, har bir o'qituvchi bolalarga tilni faqat grammatik tizim sifatida emas, balki his-tuyg'u, muloqot va o'zini ifoda etish vositasi sifatida o'rgatishi kerak. Chunki

aynan shu yondashuv bolaning til o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini oshiradi, psixologik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va uni kelajakda ochiq fikrli, ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Arif, N. (2012). The application of psychology in teaching foreign languages. Retrieved from <http://journal.unbari.ac.id/index.php/JIP/article/view/74>
2. Kudysheva, A. A. Psychology of teaching foreign languages. 2010.
3. Nishanova Z.T. Kamilova N.G. Rivojlantirish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya. – T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati”, 2018
4. XORIJIY TILLARNI O‘QITISHDA PSIXOLOGIK BILIMLARNING AHAMIYATI Rustamova Barno. <file:///C:/Users/user/Downloads/xorijiy-tillarni-o-qitishda-psixologik-bilimlarning-ahamiyati.pdf> 245-249-b
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Xorijiy tillarni o‘qitish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qarori. — 2012-yil 10-dekabr, PQ–1875.
6. Raxmonova, D. (2021). Chet tilini o‘qitishda psixologik omillar va motivatsiyaning ahamiyati. — “Til va madaniyat” jurnali, №2, Buxoro davlat universiteti.